

WOJEWODA OPOLSKI

Opole, r.

BZK.II.431.6.2023.AŁ

**Pan
Miroslaw Birecki
Starosta Kluczborski**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

I. Dane identyfikacyjne kontroli

1) Nazwa i adres jednostki kontrolowanej: Starostwo powiatowe w Kluczborku,
ul. Katowicka 1, 46 – 203 Kluczbork.

(w tym punkcie można dodatkowo określić także faktyczne miejsce realizacji kontroli)

2) Podstawa prawna podjęcia kontroli: art. 20 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r.
o kontroli w administracji rządowej (Dz. U z 2020 r. poz. 224 ze zm.).

3) Zakres kontroli

- a) Przedmiot kontroli: kontrola realizacji polecenia Wojewody Opolskiego oraz stosowanie zapisów ustawowych w zakresie realizacji art. 12 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. 2023. Poz. 103 ze zm.).
- b) Okres objęty kontrolą: od 14 marca 2022 r. do 31 października 2023 r.

4) Rodzaj kontroli: Doraźna.

5) Tryb kontroli: Zwykły.

6) Termin kontroli: 21.11.2023 r.

(data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych, z uwzględnieniem dni przerw w kontroli)

7) Skład zespołu kontrolnego:

- Kamila WOJNAROWSKA – Dyrektor Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego OUW w Opolu – przewodniczący zespołu kontrolującego,
- Andrzej ŁUKASZCZYKIEWICZ – Zastępca Kierownika Oddziału Ochrony Ludności i Logistyki w Wydziale Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego OUW w Opolu – członek zespołu kontrolującego.

(imię, nazwisko i stanowisko służbowe kontrolera - ze wskazaniem kierownika zespołu - nazwa komórki organizacyjnej Urzędu w której pracuje)

8) Kierownik jednostki kontrolowanej: Miroslaw Birecki – Starosta Powiatu Kluczborskiego, funkcje tę pełni od: 22.11.2018 r.

(imię i nazwisko, data objęcia stanowiska służbowego)

9) Kontrolę wpisano do książki kontroli prowadzonej w jednostce kontrolowanej, pod poz. nr: 5/2023.

II. Ocena skontrolowanej działalności, ze wskazaniem ustaleń, na których została oparta

Działania Starosty Powiatu Kluczborskiego w zakresie realizacji Poleceń Wojewody Opolskiego nr BZK.II.6330.47.2022.PJ z dnia 14 marca 2022 r. oceniono **pozytywnie z nieprawidłowościami**. Powyższą ocenę uzasadniają następujące ustalenia kontroli¹ i wynikająca z nich ocena ogólna

1. Ocena i działalność pracy zespołu ds. rekomendacji w zakresie wniosków obywateli Ukrainy o zwolnienia z obowiązku partycypacji w kosztach zakwaterowani i wyżywienia zbiorowego oraz ich dokumentowania:

Starostwo Powiatowe w Kluczborku opracowało Zarządzenie nr OR.120.13.2023 Starosty Kluczborskiego z 01 marca 2023 r. w którym został powołany Zespół do spraw udzielania rekomendacji w zakresie wniosków obywateli Ukrainy o zwolnienia z obowiązku partycypacji w kosztach zakwaterowania i wyżywienia zbiorowego².

Przedmiotowy dokument został pozytywnie zaopiniowany przez Wojewodę Opolskiego, w którym to zostały określone kryteria osób, które w ocenie zespołu spełniają przesłanki do zwolnienia z partycypacji w kosztach utrzymania w miejscach zbiorowego zakwaterowania Wojewody Opolskiego zgodnie z zapisami art. 12 ust. 17c oraz ust. 17d ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (zwana dalej ustawą)³.

Posiedzenia Zespołu są dokumentowane za pomocą protokołów z posiedzeń. Zgodnie z treścią Zarządzenia zadaniem Zespołu jest rekomendowanie, co do zasadności udzielenia zwolnienia. Ostateczna decyzję o zwolnieniu natomiast podejmuje Starosta. Decyzje są podejmowane na podstawie przedstawionej dokumentacji.

Informacje dotyczące zwolnienia /odmowy zwolnienia obywateli Ukrainy są przekazywane kierownikom ośrodków zakwaterowania zbiorowego oraz Urzędowi Gminy Lasowice Wielkie w formie pisemnej, za potwierdzeniem odbioru. Informacja zawiera wskazanie ilości wniosków, które wpłynęły do Zespołu, informacje według kategorii zwolnień o ilości osób oraz okresie zwolnienia.

Osoby zwolnione na podstawie art. 12 ust. 17c pkt 1,2,3,4,5, oraz ust 17 d pkt 1 i 2 są zwalniane na okres trwania ustawy lub przebywania w ośrodku, natomiast osoby

¹ Ustalenia kontroli oparte zostały na podstawie analizy przesłanych mailowo w dniu 22.11.2023 r. dokumentów do kontroli oraz otrzymanym pismem nr OLZ.5535.5.96.2023.MZ z dnia 01.12.2023 r. ze Starostwa Powiatowego w Kluczborku.

² Dowód nr 1 – Zarządzenie nr OR.120.13.2023 Starosty Kluczborskiego z dnia 01 marca 2023 roku w sprawie powołania zespołu do spraw udzielania rekomendacji w zakresie wniosków obywateli Ukrainy o zwolnienia z obowiązku partycypacji w kosztach zakwaterowania i wyżywienia zbiorowego.

³ <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20220000583>

zwolnione na podstawie art. 12 ust 17 c pkt 6 są zwalniane na okres 3 miesięcy. Zgodnie z informacją pozyskaną podczas kontroli w powiecie kluczborskim od Pana Mieczysława Zalecińskiego Naczelnika Wydziału Spraw Obywatelskich, Zarządzania Kryzysowego i Promocji Zdrowia w Starostwie Powiatowym w Kluczborku nie ma obywateli Ukrainy, którzy zostali zobowiązani do partycypacji w kosztach zakwaterowania i wyżywienia.

Mając powyższe na uwadze, działalność Starosty Kluczborskiego w powyższym zakresie oceniono **pozytywnie** w zakresie ustanowienia procedur wewnętrznych.

2. Egzekwowanie należności z tytułu partycypowania w kosztach utrzymania obywateli Ukrainy w ośrodkach Wojewody Opolskiego:

Zgodnie z zapisami porozumienia z Lasowicami Wielkimi⁴ oraz umowami⁵ na zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia osoby skierowane do ośrodków Wojewody Opolskiego są zobowiązane do dokonania płatności z góry zgodnie z art. 12 ust. 17a i 17b, co w ocenie kontrolującego nie miało miejsca, a co za tym idzie nie dokonano starań by ten fakt zmienić. Osoby które wskazywały „trudną sytuację” wg art. 12 ust. 17c pkt. 6 ustawy, zespół nie dążył to tego by „Trudną sytuację” rozwiązać jak najszybciej poprzez m.in. w pozyskaniu pracy, ubieganie się o polskie orzeczenie o niepełnosprawności, podjęcie nauki języka polskiego itp.

W opinii kontrolującego okres zwalniania na 3 miesiące uchodźców z Ukrainy jest zdecydowanie za długi, Starosta mógłby ten okres skrócić do 1 miesiąca w celu efektywniejszego działania poprawy stanu rzeczy.

Osoby są zakwaterowane w miejscach oferujących pojedyncze miejsca, a nie zbiorowe o czym stanowi Ustawa - przykładem jest ośrodek Petra⁶, gdzie przebywa matka i jedno dziecko.⁷

Mając powyższe na uwadze, działalność Starosty Kluczborskiego w powyższym zakresie oceniono **pozytywnie z nieprawidłowościami** w obszarze partycypowania w kosztach utrzymania w zakwaterowaniu oraz zmniejszeniu nakładów Państwa na utrzymanie uchodźców z Ukrainy.

3. Podstawy zwolnień z partycypowania w kosztach utrzymania w zakwaterowaniu i wyżywieniu oraz ich dokumentowanie⁸:

⁴ Dowód nr 2 - porozumienie Lasowice Wielkie.

⁵ Dowody nr 3-7 umowa na zakwaterowanie i wyżywienie ośrodków powiatowych.

⁶ Dowód nr 8 – wykazy osób wrzesień 2023,

⁷ Dowód nr 10 - Oświadczenie P.H.U. P. Piechota Lasowice Wielkie

⁸ Dowód nr 9 - Odpowiedź na zapytania z kontroli z Funduszu Pomocy pismem nr OLZ.5535.5.96.2023.MZ z dnia 01.12.2023 r.

Starosta Kluczborski dokonywał zwolnień z partycypowania w kosztach utrzymania na podstawie art. 12 ust 17 c pkt 1 i złożonym orzeczeniem polskim jak i przetłumaczonym orzeczeniem ukraińskim.

Osoby, które uzyskały zwolnienie na podstawie art. 12 ust 17 c pkt 2 są zwalniane na podstawie przedłożonego numeru pesel.

Osoby, które uzyskały zwolnienie na podstawie art. 12 ust 17 c pkt 3 osoby są zwolnione po złożeniu oświadczenia we wniosku, że są w ciąży lub oświadczenia, że wychowują dziecko do 12 miesiąca życia. Dodatkowa weryfikacja odbywa się również za pomocą zaświadczenia lekarskiego potwierdzającego fakt bycia w ciąży.

Osoby, które uzyskały zwolnienia na podstawie art. 12 ust 17 c pkt 4 i 5 weryfikowane są przez sprawdzenie numeru pesel dzieci, opiekuna i małoletniego.

Osoby, które uzyskały zwolnienie na podstawie art. art. 12 ust 17 c pkt 6 są weryfikowane na podstawie informacji i oświadczeń zawartych we wniosku, w niektórych przypadkach Zespół zwracał się również o uzupełnienie wniosku.

Osoby, które uzyskały zwolnienie na podstawie art. 12 ust 17 d pkt 1 są weryfikowane na podstawie posiadanego numeru pesel oraz weryfikacji czy osoba, którą się opiekują posiada orzeczenie o niepełnosprawności.

Osoby, które uzyskały zwolnienie na podstawie art. 12 ust 17 d pkt 2 przedkładają oświadczenie oraz postanowienie sądu rodzinnego o ustanowieniu osoby opiekunem tymczasowym.

Mając powyższe na uwadze, działalność Starosty Kluczborskiego w powyższym zakresie oceniono **pozytywnie** w obszarze weryfikowania zwolnień z art. 12 ust 17c i 17 d dot. partycypowania w kosztach utrzymania w zakwaterowaniu uchodźców z Ukrainy.

III. Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości:

1. Zwolnienie do 3 miesięcy z partycypacji w kosztach utrzymania w zakwaterowaniu, jest to okres zbyt długi, co sprawia że osoby składające wniosek mogą nie podejmować działań, które mogłyby poprawić ich sytuację materialną i umożliwić partycypację w kosztach.
2. Brak ustaleń przy weryfikowaniu, co stanowi trudną sytuację oraz ustalenie terminu na jej poprawę.
3. Posługiwanie się orzeczeniem ukraińskim, brak polskiego orzeczenia, które jest wymagane.
4. Brak informacji czy osoba niepełnosprawna wymaga opieki osoby pełnosprawnej informacja o konieczności opieki powinna znajdować się w orzeczeniu o niepełnosprawności, kwestia ta powinna być weryfikowana podczas prac Zespołu lub podejmowania decyzji przez Starostę Kluczborskiego.

5. Niedostatecznie wnikliwe badanie sytuacji osób, które powołują się na trudną sytuację życiową, przez co osoby, które powinny partycypować w kosztach swojego zakwaterowania i wyżywienia nie robią tego, pomimo osiągnięcia dochodu, którego wysokość na to pozwala.
6. Powoływanie się na niskie dochody, nie zapytano jakiej wielkości stanowią dochody z tytułu podjętej pracy, podczas, gdy przepisy prawa polskiego określają minimalne wynagrodzenie, z którego obywatel Ukrainy swobodnie mógłby partycypować w kosztach swojego utrzymania-maksymalnie jest to kwota 1 627,50 zł na miesiąc, podczas gdy najniższe wynagrodzenie to kwota 2 783,86 zł do tego dochodzą również świadczenia, które obywatele Ukrainy otrzymują.
7. Powoływanie się na pracy jako trudną sytuację życiową, przy braku weryfikacji czy osoba taka jest zarejestrowana w PUP jako bezrobotna, dodatkowo Starostwo planuje dopiero zorganizowanie spotkania obywateli Ukrainy z pracownikami PUP. Warto również zaznaczyć, że podmiot z którym Starosta Kluczborski zawarł umowę na zakwaterowanie i wyżywienie obywateli Ukrainy prowadzi również działalność gospodarczą jako agencja pośrednictwa pracy.
8. Wskazanie jako trudnej sytuacji przekazywanie środków pieniężnych do Ukrainy, co zdaniem kontrolowanego uzasadnia zwolnienie z obowiązku partycypacji w ośrodkach zbiorowego zakwaterowania.

IV. Informacja o zastrzeżeniach zgłoszonych do projektu wystąpienia pokontrolnego i wyniku ich rozpatrzenia lub o niezgłoszeniu zastrzeżeń

Na podstawie przepisu **art. 40 ust. 1** ustawy o kontroli Starosta Kluczborski, pismem z dnia 19 grudnia 2023 r. znak OR.1710.8.2023.DO zgłosił zastrzeżenia do projektu wystąpienia pokontrolnego z dnia 8 grudnia 2023 r., znak BZK.II.431.6.2023.Ał.

Po dokonanej analizie treści wniesionych zastrzeżeń, dwa zastrzeżenia formalne uwzględniono w całości, a pozostałe oddalono, przedstawiając stanowisko wraz z uzasadnieniem, w piśmie z dnia 3 stycznia 2024 r., znak BZK.II.431.6.2023.KW skierowanym do Starosty Kluczborskiego.

V. Zalecenia lub wnioski dotyczące usunięcia nieprawidłowości lub usprawnienia funkcjonowania jednostki kontrolowanej (*)

W związku z ustaleniami kontroli zalecam:

1. Skrócenie okresu z 3 do 1 miesiąca zwolnienia w partycypowaniu w kosztach utrzymania w zakwaterowaniu i wyżywieniu.

2. Wnikliwą kontrolę co stanowi trudną sytuację – m.in. prowadzenie rozmów z osobami będących w trudnej sytuacji.
3. Uwzględnianie tylko orzeczenia o niepełnosprawności zgodnie z zapisem w art. 12 ust 17 c pkt 1 Ustawy.
4. Opracować zasady egzekwowania należności z tytułu partycypowania w kosztach utrzymania od osób, które podejmują prace zarobkową, i są w stanie pokryć część kosztów utrzymania.
5. Ścisłą współpracę z Powiatowym Urzędem Pracy w celu aktywizowania osób, które do dnia dzisiejszego nie podjęły żadnych działań by zmienić sytuację życiową.
6. Egzekwowanie należności partycypacji w kosztach utrzymania i wyżywienia od osób, które wykazują możliwość przesyłania środków finansowych dla rodzin w Ukrainie.

VI. Na podstawie art. 49 oraz art. 46 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092 ze zm.), proszę o przekazanie pisemnej informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków lub przyczynach ich niewykorzystania, o podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia, albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego dokumentu. (*)

VII. Zgodnie z art. 48 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz.1092 ze zm.), od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze.

Wojewoda Opolski

Monika Jurek